

ringen inleidingen geleverd worden, die trachten het licht van het Woord Gods op te vangen over de hedendaagse vraagstukken.

Mede door het daar geleerde geleid, kunnen we dan onze roeping verstaan als onderdanen en die betrekken in het praktische leven van elken dag, kunnen we ook onze roeping verstaan en betrekken bij verkiezingen.

Om „mee te doen aan de verkiezingen” hebben we geen kiesvereniging en geen partij nodig. Er worden niet gevraagd handteekeningen van kiesverenigings- of partijbesturen, en ook niet van leden van kiesverenigingen of partijen, maar van *l i n g e z e t e n e n*. Aan de verkiezingen doen we niet mee als verenigingen of verenigingsleden, maar als ingezetenen. Het is zeer wel denkbaar dat iemand — b.v. een predikant — zulk een drukken werkkring heeft, dat hij onmogelijk lid kan zijn van een kiesvereniging of — volgens het door mij naar voren geschovene — van een studieclub. Het is dwaasheid om lid van zulk een kring te zijn zonder aan den arbeid mee te kunnen doen. Zou nu daarom zulk een broeder niet mede zijn handtekening mogen plaatsen onder een in te dienen lijst van kandidaten voor verkiezingen? De vraag stellen is haar beantwoorden.

We moeten m.i. af van de gedachte dat we alleen met een partij „mee kunnen doen aan de verkiezingen”. Dan krijgen we doorbraak door het ontwaarde partijensysteem.

En voeren we propaganda, dan zeggen we niet: zoo en zoo denken wij er over, denkt onze partij er over, maar dan zeggen we: zoo en zoo denkt *G o d s W o o r d* er over, en het betaamt allen menschen Gods geboden te houden.

Deze gedachten wil ik gaarne ter overweging aanbieden. Ook en vooral aan het Gereformeerd Politiek Verbond, dat, hoeveel waardeering ik er ook voor heb, zich m.i. op deze dingen nog niet bezonnen heeft; dat, hoeveel kwad het ook uitgezuiverd heeft t.a.v. partijformatie en partijleiding, toch veelzins is voortgegaan in het oude spoor van het partijensysteem; zoo optreedt als partij naast de andere partijen en niet een complete doorbraak heeft tot stand gebracht.

Apeldoorn.

B. JONGELING.

ZENDING EN EVANGELISATIE

KORT VERSLAG van de vergadering van Deputaten voor de Zending, gehouden te Zwolle op 19 April 1951

- Om 9.15 uur opent de Voorzitter, Ds D. van Dijk, de vergadering. Hij leest Jesaja 11 en gaat voor in gebed.
- De notulen van de vorige vergadering worden vastgesteld.
- Ingekomen stukken:
  - een schrijven van de classis Dokkum over de beëindiging van het Zendingswerk op Soemba; voor kennisgeving aangenomen.
  - een verzoek van de kerk van Kampen het rapport van Deputaten aan de e.v. Generale Synode te mogen ontvangen voor 1 Aug. a.s. Aan dit verzoek zal worden voldaan.
  - een schrijven van de kerk van Gouda, gericht aan de e.v. Generale Synode, betreffende het ambt van evangelist, de z.g.n. hulpdiensten en de „aflopende zendingstaak” op Soemba; wordt voor kennisgeving aangenomen, evenals
  - een afschrift van een brief van de kerk van Gouda aan de roepende kerk van Kampen met verzoek afgevaardigden van de kerken op Oost-Soemba uit te noodigen voor de Generale Synode.
- De kerkeraad van Drachten deelt mede, voor deze vergadering geen bijzonderheden te hebben. Hij bericht, dat Mevr. Agema met haar kinderen D.V. 25 Mei per „Willem Ruys” naar West-Borneo vertrekt. Ds van Dijk en hr Jasperse zullen namens Deputaten bij het afscheid aanwezig zijn.
- Afgevaardigden van den kerkeraad van Zwolle komen ter vergadering. Zij deelen mee, dat de kerkeraad heeft besloten de kerken in Nederland in de gelegenheid te willen stellen namen te noemen van predikanten, die h.l. in aanmerking komen voor een beroep naar 't zendingsterrein. Deputaten geven den kerkeraad in overweging wel het noodige voorbereidende werk te verrichten, maar met de definitieve beëindiging te wachten tot na de Generale Synode te Kampen.
- De afgevaardigden van Zwolle leggen over de begroting voor het zendingswerk op Oost-Soemba voor de jaren 1952—53—54. Voor den hoofddienst wordt geraamd f 80.000, voor den schooldienst f 34.000, voor den medischen dienst f 65.000 per jaar. Bij den opzet, dien thans de zendingarbeid op Soemba heeft, moet deze begroting door Deputaten worden goedgekeurd.
- Deputaten betuigen hun instemming met het voorstellen van den kerkeraad van Zwolle om een bouwkundige naar Soemba te laten gaan, teneinde de leiding bij het bouwen van een woning voor den onderwijzer enz. op zich te nemen.
- Uit één der van Soemba ontvangen rapporten blijkt, dat de kerken van Oost-Soemba besloten heb-

ben Ds Goossens als afgevaardigde te zenden naar een class. vergadering te Soerabaja. Deputaten spreken als hun oordeel uit, dat dit niet tot de taak van Ds G. behoort, daar hij voor den *z e n d i n g s a r b e i d* naar Soemba is gegaan en geen Dienaar des Woords van de Soembaneesche kerken is.

9. Enkele classes (e.g. verscheidene kerken) zijn nog zeer ernstig in gebreke met het afdragen van de bijdragen over 1950, zoo deelt de generale quaestor mee. Deze classes (e.g. kerken) zullen opnieuw opgewekt worden aan haar verplichtingen te voldoen.

10. Besloten wordt D.V. 24 Mei a.s. opnieuw te vergaderen over de z.g.n. „aflopende zendingstaak op Oost-Soemba”; des avonds zal dan met den kerkeraad van Zwolle over deze zaak vergaderd worden.

11. Br C. C. de Vries gaat voor in dankzegging, waarna de vergadering wordt gesloten.

In opdracht van de Deputaten-vergadering,

H. VELTMAN, 2e scriba.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 41

Het lammetje

Wel, wel, daar krijg ik via administratie en redactie een brief. Ik ben er danig van geschrokken. Hij luidt als volgt:

TEN POST, 14 Mei 1951.

Waarde Adolphus Venator,

Gedachtig aan het woord van D. E. C. van enkele weken terug, dat we pseudoniemen moeten eerbiedigen, kom ik tot U als Uw jongere tijdgenoot, om U een vraag voor te leggen, waar ik mee „zit”. Als U hierop in zou kunnen gaan, zou U me zeer aan U verplichten. Tot nog toe hebben 66k mensen, die theologie studeerden, me niet kunnen bevredigen en ik heb sterk de indruk gekregen, dat de kwestie ook voor hen nieuw was. In Januari j.l. heb ik voor de ring en kring Ten Post ingeleid over „de Doop”. Bij het maken van die inleiding kwam ik de volgende zinsnede tegen in de N.G.B. art. 34:

... gelijk de Heere in de wet beval hun mede te deelen het Sacrament des Ijdens en stervens van Christus, kort nadat zij geboren waren, offerende voor hem een lammeken, hetwelk was een Sacrament van Jezus Christus....

Ik wilde toen opzoeken, waar dat stond in de wet, en ik kon het niet vinden. Ik kwam terecht bij Lev. 12, maar daar gaat het alleen over het brengen van een offer voor de moeder. Blijkens verkregen inlichtingen noemt ook de officiële tekstverwijzing dit Schriftge-deelte. Verschillende boeken over de belijdenis (o.a. de dictaten Christelijke Religie van Prof. dr K. Schilder) die werden nagezien, geven geen verklaring voor deze zinsnede uit de belijdenis.

Na de vergadering bracht een citaat van Calvijn in de „Düchselbijbel” me naar Lucas 2:22, waar gesproken wordt van de dagen *hunner* reiniging. Maar mogen we nu op grond van dat meervoud zeggen met de belijdenis, dat de Heere in de wet beval voor de kinderen dat lammetje te offeren? Ik vind het te kras. Was het kind niet onrein, omdat 't steeds in aanraking met de moeder kwam? Ik kan nog niet inzien, wat Calvijn zegt in dat citaat, dat Lukas het offer mede voor het kroost laat brengen. En gaat de belijdenis niet nog een stapje verder, door het offer, als speciaal voor het kind gebracht te willen zien? Als U ons een bevredigende oplossing zou kunnen geven (al schrijf ik U niet namens de ring en kring, maar particulier), zou dat zeer op prijs worden gesteld.

Met hartelijke groeten,

Uw broeder en jongere tijdgenoot,
H. J. VELDMAN, G 159—1, Ten Post.

Tot zoover de brief.

Ik vertelde je al, dat ik ervan geschrokken ben. Want, als ik er niet op antwoord, zegt allicht een of andere collega-jongere-tijdgenoot: wat zijn die ouwere tijdgenooten soms akelig koud. En als ik er wel op inga, dan krijgt die jonge vriend van jou misschien voor mij een noodlottige betekenis. Dan denken je vrienden misschien, dat Adolphus Venator tijd of lust of bekwaamheid heeft voor het openen van een vragenbus. En van deze drie mis ik er minstens twee. Den tijd. En zeker de bekwaamheid. Ik moet nog altijd denken aan dien thans synodalistischen dominee, die ook destijds al veel te veel aandurfde. Toen onze natuurhistorische leeraar hem eens vroeg, in de klas, zeg eens, B., als ik jou dit en dat vroeg, wat zou je dan antwoorden? toen gaf hij het volgende beschied: ik zou zeggen, dat één nar meer kan vragen dan tien wijzen kunnen beantwoorden, meener. Hij zei „nar”, om het niet al te bont te maken. En hij zei de rest, om zijn onwetendheid niet al te bloot te maken. Maar ik heb het toch onthouden. En ik wil niet graag, dat jullie mijn onkunde zoo bloot maken; ook wil ik niet graag jullie onder de „narren” rekenen. Want vragen stellen kan een bewijs van gróóte wijsheid zijn.

Maar enfin, voor één keer wil ik *deken* vrager wel antwoorden, Mits jullie goed begrijpen, dat van een vragenbus écht niets komen kan.

De schrijver nu merkt op, dat hij van de geschriften (althans van een verslagje van enkele besprekingen) van onzen redacteur wel eens wat gelezen heeft. Heeft hij ook diens Catechismus doorgenomen? Ik denk het niet. Toch had hij, deel II, bl. 242/3, er iets over kunnen vinden. Ik haal dat aan, omdat het me toeschijnt, dat het dienen kan ten bewijze, dat de redacteur van ons blad inzenders vraag lang geen narrenvraag vindt (zie je nou wel?).

De redacteur van onze krant verwijst n.l. op die bladzij

naar een Amerikaanse vertaling van de Dordtsche Leerregels, met name II, 6. Onze Nederlandsche vertaling heeft daar:

„Dat velen... zich niet bekeeren, noch... gelooven, maar in ongelooft vergaan, zulke geschiedt niet door gebrek of ongenoegzaamheid van de offerande van Christus, aan het kruis geofferd, maar door hun eigen schuld.”

Die Nederlandsche vertaling kan je nog de vraag doen stellen: waar behoort „geofferd” bij? Hoort dat woord bij „Christus”, of soms bij „offerande”? Maar — ik heb mijn licht er eens over opgestoken — ze zeggen, dat, als je de oorspronkelijke latijnsche uitgaaf van de Leerregels nagaat, volkomen duidelijk wordt, dat het woord „geofferd” behoort bij „offerande”. Ze zeggen, dat er niet van een „Christus oblatus”, doch van een „hostia oblata” sprake is. Je moet dus, als de vertaling juist is, lezen: **een geofferd offer.**

Nou, dat zal wel kunnen. Maar, als ik die Catechismus-verklaring zoo eens doorkijk, dan merk ik, dat het latijnsche woord „hostia oblata” zooveel beteekenen kan als „een geofferd offer”, maar ook wel als „een aangeboden offer”. Over dat ambtelijk, en met gezag, en niet zonder dreiging „aanbieden” lees je daar heele lange stukken. Hij bewijst, dat „oblatus” zoowel „geofferd” als „aangeboden” kan beteekenen. In Leerr. III—IV, 9 is het vertaald met „aangeboden”.

Daarmee komt een kwestie op: wat zou de bedoeling geweest zijn van de Dordtsche Leerregels zelf? Is er bedoeld: de hostie (hostie kan beteekenen: offerande), de hostie, die geofferd is, of: de hostie, die voorgesteld, of „aangeboden” is, met gezag voorgesteld? Indien iemand tegen je zegt: laat maar „geofferd” de vertaling blijven, en maak je daarover maar niet druk, dan moet je maar antwoorden: vriend, vertel dan maar eens: WIE offerde de hostie van Christus op het kruis? Onze redacteur, in zijn Catechismus, haalt een Amerikaanse vertaling van de Dordtsche Leerregels aan, en daar wordt de uitdrukking (uit II, 6) aldus weergegeven: „the sacrifice offered by Christ upon the cross”, het offer, door Christus gebracht, of geofferd, aan het kruis. Maar die Amerikanen springen soms wat raar met het latijn om. Er staat in II, 6 heelemaal niet, dat het offer door Christus gebracht is. Er staat alleen maar, dat het offer van Christus „oblaat”, dat is dus: of geofferd, of openlijk voorgesteld, aangeboden is. En nu komt de vraag zoo te staan: WIE doet dat? Indien het „offeren” moet zijn, of „doen offeren”, dan is de vraag: doet God het, of doet Christus het? En indien het „voorstellen”, aanbieden, moet wezen, doet God 't dan, of doet Christus het? Dat GOD zelf hier als Handelend Persoon gedacht wordt, schijnt voor de hand te liggen; let maar op II, 2: GOD gaf zijn Zoon tot Borg. In heel het verband van II, 2—5, let maar op, komt Christus zelf voor NIET zoozeer als den dood, den offerdood, over zich brengende, doch als hem ondergánde. Men zou dus, wat den latijnschen tekst betreft, in II, 6 gerust mogen vertalen: Christus' hostie, Christus' offerande, aan het kruis voorgesteld, voorgehouden, aangeboden: het kruis was immers een „verhooging” van Christus, d.w.s. een door God gewilde publiekrechtelijke en publieke demonstratie? Met ambtelijk proclamatie-gezag? Zoals er in de Verwerping der Dwalingen, (Dordtsche Leerregels) II, 6, sprake is van de „genade, die oblaat is”. Dat kan niet beteekenen: de genade, die geofferd is, doch moet willen zeggen: de genade, die officieel aangeboden is.

Onthoud nu van al dien rompslomp maar dit ééne puntje: 't is nog niet zeker, wie hier als HANDELENDE PERSOON van het „offeren” dan wel „offreeren” wordt bedoeld. Het latijnsche woord, waar „oblaat” vandaan komt, kan immers zoowel „offeren” als „offreeren” (aanbieden) willen beteekenen?

En nu komen we op jouw vriend uit Ten Post terug: in dit verband zei de Catechismusverklaring, II, 243, noot:

Men legge die vraag niet naast zich neer: WIE „offerde” het lam bij de reiniging der vrouwen, die een kind ter wereld had gebracht? Een priester? God zelf, zou men haast denken, volgens den Nederlandschen tekst van art. 34 der Nederl. Geloofsbelijdenis (den Nederlandschen tekst, niet den latijnschen).

Blijkbaar wil de schrijver niet aan God als Offeraar gedacht hebben. Hij haalt enkele andere vertalingen aan, waaruit blijkt, dat ook daar niet God zelf als „offerende” bedoeld is. Hij noemt zelfs een Grieksche vertaling van de Ned. Belijdenis, waar duidelijk staat, dat niet de Heere dat lammetje offert, en ook niet de priester, maar de OUDERS van het kind. Die „offeren” of *offreeren* het. In feite is het *offreeren*, aanbieden, naar den priester brengen.

Je ziet, en daarmee wou ik je maar troosten, dat onze redacteur je vraag blijkbaar niet zoo onnoozel acht. Er zit blijkbaar nogal wat aan vast, als de Ned. Bel. in artikel 34 naar onzen Nederlandschen tekst van tegenwoordig zegt:

... gelijk de Heere in de wet beval, hun (d.w.z. den kinderkens) mede te deelen het Sacrament des Ijdens en stervens van Christus, kort nadat zij geboren waren, offerende voor hem een lammeken, hetwelk een sacrament was van Jezus Christus.

De moelijkheid ligt in dat woord „offerende”. Staat dat op „den Heere”? Neen. De priester? De ouders, die wel niet offeren, doch naar den priester brengen en dus offeren?

Deze moelijkheid verdwijnt al gauw, als men den latijnschen tekst opslaat; ook daarover heb ik eens mijn lichte opgestoken. Ze zeggen, dat er in 't latijn staat: „offerendo”. Dat beteekent: door te offeren (of te offreeren, aan te bieden). Blijkbaar is dit een bepaling, die bij het werkwoord: mededeelen behoort. Men moest, zoo wil de belijdenis zeggen, het sacrament van Christus' dood den kinderen mededeelen door voor hen dat lammetje te offeren (of: te offreeren). De door dr v. d. Linden bezorgde uitgaaf der belijdenis heeft dan ook:

... ghelyk als de Heere in den Wet gheboodt, datmense deelachtic maken moeste des Sacraments

des do waren, was es Aan de Lev. 12; Nu zeg zeer zekt weten, ho Calvijn ze een sacra Want we maar Lau Mozes. Wel, zó uit het O gedaan. Nieuwe citeerde Welnu, moeder m hebbend i aldus Cal mee, als halen Lev zonde). Merkwo overenkw doop. De de erfzme gedachte moet door de besnijd onbezorgd gereinigd, besnijdenis ter expres erkend, en Dat kon is niet of een man, uit een on brengen, t schap tus volwassen in zonde l kund gebor Men hee dezen rede gelijk ook tot „hun” „hun” (m 195, noot, hiermee b bing. Maa wone sprageborene r 13:13. B het nieuwj onrein wa een doortl igt”. Dat in I ten zin vor zij werd ge kan tegen gereformee naecologen af, die alle moed ik) d of profet? Ook Gls de exegese toch, niet betrof, de verband st ontkent, de Merkwaard dezelfde pe het gaat ov thema's da

Wijzig

„ADMINIS- In het or diakenen de H. Veldkam bovenstaang gen gemaa van leiding verrichtinge zatten tot verslag. Des leven veelv nisatie”. M in een gem vaak voor, taet krijgt, kerkeraad”. fver van 3 moet worde jongens, te dat onze je vangen” is kerkelijke a hoort zij te volle toewij deel van d Hemelen”. In dit all-jammert he in andere l te getuigen. Nu moet Handboek c hebben den op bl. 7 vs